

Strojař Petr Zahrádka byl prvním odborným kantorem ve světové soutěži

Je úplně prvním odborným pedagogem, který nedávno stanul ve finále české verze světové soutěže Global Teacher Prize (GTP). Středoškolský učitel strojírenství Petr Zahrádka ze Žďáru nad Sázavou.

■ Lenka Kopčáková

Soutěž GTP již pátým rokem vyhledává a oceňuje inspirativní pedagogy. Jak zdůrazňují pořadatelé z informačního centra pro vzdělávání Eduin, na učitelích totiž záleží.

Letošní vítězka ceny Global Teacher Prize CZ, Barbora Heřmanová z rychnovské ZŠ, postupuje do světového finále o titul Nejlepší učitel planety.

Petr Zahrádka s 36letou praxí na VOŠ a SPŠ Žďár n. S., hovořově zvané „průmka“, soutěžil v konkurenci dalších 133 kantorů a posléze 10 finalistů. Byt na stupních vítězů nestanul, jeho postup znamená průlom v historii. První inženýr strojírenství v soutěži zaujal porotce poctivostí a vytrvalostí své výuky.

Jak později žďárský učitel zavzpomínal pro JL, při červnové slavnosti v barokní Vrtbovské zahradě na Malé Straně jej vyhledal předseda senátního výboru pro vzdělávání a vědu Jiří Drahoš. Sám coby inženýr chemie vyslovil kolegovi ze strojírenství podporu a radost, že se ocenění dostalo i někomu z oblasti odborného vzdělávání. Žďárský učitel je již držitelem krajského ocenění Učitel Vysočiny 2019.

Petr Zahrádka je rodák z Ostřavky, kam se po válce dostali jeho rodiče na umístěnku. Oba pocházeli z Vysočiny, kam se nakonec vrátili. Takže on ve Žďáře bydlí už 60 let.

Nenápadný muž, obvykle s brašnou zkříženou přes rameno a účesem tzv. „na máničku“. Nevypadá jako typický učitel, ale je jisté, že strojařinou žije. Jeho koníčkem jsou i jazyky, stále piluje angličtinu a ruštinu. I když ta, jak s úsměvem říká, se nezapomíná, je hluboce zaryta.

Šestá generace strojařů

Petr Zahrádka tvrdí, že průmyslovka je jeho osudovou školou. V letech 1972-76 tu studoval, dalších devět let strávil na vysoké škole, na vojně a v továrně Žďas. Coby kantor nastoupil na průmku na podzim roku 1985.

„Na stejné škole pracuje i moje manželka. Právě přes ni máme v rodině již šestou generaci strojařů. Ti první byli kováři, podkováři či lopatáři. Manželčini předci vlastnili kovárnu v Blatnou u Hlinska. Našli jsme dokon-

PETR ZAHRÁDKA ze Žďáru byl prvním českým odborným učitelem v soutěži Global Teacher Prize.

Foto: Lenka Kopčáková

ce vysvědčení jednoho z nich, je z roku 1867“, říká pro zajímavost. Zatím poslední strojař v linii je syn Martin.

Začátkem srpna se Petr Zahrádka s dalšími finalisty Global Teacher Prize CZ účastnil společné Letní školy. Na otázku, zda si pro sebe odnesl nějakou inspiraci z distanční výuky, středoškolský kantor říká, že viděl různorodost problémů, ale ty se týkaly hlavně prvního stupně ZŠ.

„Tito učitelé mají největší problémy s upoutáním zájmu žáků. Jim prochází rukama všechny děti bez výjimky, kdežto ke mně přijde výběr, který má zájem se vzdělávat“, vysvětluje rozdíl.

Teamsy v distanční výuce

Sám s distanční výukou žádný problém nemá, dokonce prý opakování k maturitě takto probíhalo intenzivněji než v přímé výuce.

Dobrý nápad kantorovi vnukl jeho syn. „Pracuje v anglické firmě rozesetě po celém světě a kolegové mezi sebou komunikují přes Teamsy“, vysvětluje kantor.

Takže když učitele při lockdownu překvapila délka výluky ve výuce, Petr Zahrádka vsadil na týmovou konferenci. Osvědčilo se mu vytvořit menší skupinky přímo na dané předměty a aktivity.

Tím, že má všechny přípravy již dávno v digitální formě, může je studentům poskytovat online, i s odkazy na zajímavé detaily a

postřehy. Studenti vědí, že když něčemu nerozumí, hned mohou učitele kontaktovat. On pak na základě podnětů své přípravy vylepšuje. „Dělám to tak spoustu let. To je metoda Kaizen, čili praktikování neustálého zlepšování“, vysvětluje Petr Zahrádka.

Na škole učil snad všechny provázané předměty jako technické kreslení, mechaniku, strojírenskou technologii, metrologii... „Ve strojařině mám spoustu kamarádů a vím, co by tak měl průmyslovák vědět z obsáhlého technického oboru. A tím se řídím“, dodává.

Zrozen v době analogové

Petr Zahrádka o sobě říká, že se narodil do doby analogové a vše nové v digitálním světě je pro něho radostí a výzvou.

Vzpomíná, že když mu bylo 13 let, sestra se provdala za ajťáka (tehdy zcela neznámá profese). Pozdější student průmky pak chodíval do podniku na exkurse k obrovským sálovým počítačům. „Tehdy mi švagr tvrdil, že se jednou podíváme v domácím počítači, co hraje ve žďárském kině. Nevěřil jsem mu ani na vteřinu“, usmívá se při vzpomínce dnešní fanda digitalizace.

S rychlým vývojem technologií Petra Zahrádka počítačová technika uchvátila. „No a se mnou v roce 1985 přišel na průmyslovku i první počítač“, dodává. Tehdy to byl IQ 151, stroj, jehož obrazovka připomínala malou dobovou televizi zn. Merkur.

Dnes učitel v hodinách ergonomie občas studentům připomene, jak vypadala první myš či první mobil. „To, aby si uvědomili obrovský skok techniky za pár desítek let“, říká.

V roce 2019 Petr Zahrádka získal za své metody práce krajské ocenění Učitel Vysočiny. „Pro praktická laboratorní cvičení jsem si vytvořil v excelu přehledný systém učiva, kde jasně vidím, kolik hodin mi zbývá, abych se někde nezdržel příliš dlouho a někde příliš krátce“, vysvětluje. Evidenci si už vede roky a vždy si zaznamená, co v hodinách dělal.

„Někteří kantoré ze svého know-how nic nedají, ale já naopak poskytuji studentům vše. Vedle otázek i odpovědi. Je to pro nás fajnová pomůcka“, míní. Mimo běžný výklad a obrázků v data-projektoru dává i odkazy na videa ze strojírenských provozů.

Míní, že pevné základy strojařiny žákům zůstanou a měnit se budou jen aplikace a propojení.

„Stroje pracují za nás a budou pracovat stále víc. Budou mít duši, protože elektronika jim ji vdechne. To je průmysl čtvrté generace“, konstatuje praktik.

Společné pracovní radosti

Učitel Petr Zahrádka rád chodí na setkání bývalých absolventů. Prý se občas zvrtnou v pracovní schůzky. „Těm lidem je kolem čtyřiceti, mají už své zkušenosti a pracovní úspěchy. Když je tak poslouchám, těší mne, jakou radost mají ze své práce“,

uvádí učitel.

Námět k přihlášce do soutěže GTP obdržel od krajského radního Jana Břížďaly. „Byla to pro mne výzva. Nominace mi dala škola, krajský školní inspektor, kolegové i dvacítká studentů a absolventů. Zejména od nich se to moc pěkně četlo“, neskrývá radost.

Při vlastním šetření poroty již školu uzavřel covid, a tak vyslaný tým natáčel učitele při distanční výuce.

„Filmovali si i detaily mých pracovních pomůcek, s nimiž jsem při výkladu před monitorem pracoval. Video mé výuky pak rozebírali porotci a pak mne čekal ještě hodinový rozhovor. V Teamsu jsem viděl, že se zúčastnilo 15 porotců, ale někteří se neptali, jen poslouchali“, popisuje průběh klání.

Zrcadlo – symbol distanční výuky

Ocitnout se ve finále české verze soutěže byla pro žďárského kantora radost. Všichni finalisté dostali od pořadatelů speciální dar – zarámované zrcadlo s vrytým nápisem „Jsi skvělý“. Představuje symbol distanční výuky, protože učitel často viděl na monitoru jen sám sebe, chyběly mu reakce žáků.

Jak při závěrečné slavnosti k pobavení finalistů demonstroval výkonný ředitel Eduinu Jan Dolínek, při správném naklonění zrcadla spatří kantor za sebou spoustu skvělých kolegů. „A když se postavíte úplně dobře, uvidíte, že za vámi stojí i ministr školství, což také není k zahoezení“, předvedl štelováním svého zrcadla. I ministr Robert Plaga se usmíval. Kantorům předával ceny.

Petr Zahrádka je od letošního 8. června penzistou. „Už jsem minil skončit, ale mám ve škole tu laboratoř. Chci ji někomu předat. Takže od 1. září zpět do školy. Ale už jen na tři dny v týdnu“, dodává. Více času mu nyní zbude na koníčka.

Na motorce Vysočinou

Petr Zahrádka je totiž motorkář. Na cestovní motorce s manželkou přes dvacet let vyrazí po Vysočině. „Já se snad nikdy nepustil dál než sto km, jezdím tady po okolí a kochám se. Železné hory, hrad Oheh a výhled na Sečskou přehradu. To jsou místa, která si dopřejeme několikrát za rok“, vyznává se. Opatruje ještě motorku Chopper, ale to je prý spíš taková estetická záležitost. Pěšky nebo na kole se Zahrádka rád vrací i na své oblíbené návštěvy mezi Krátkou a Samotínem. „Odtud jsou vidět Drátník, Malinská skála i ty roztroušené chaloupky. Taková idylka Vysočiny“, přidává na závěr svůj tip.